

Aren plukken op de sabbat

Marcus 2:23-28

Thema: Nood breekt wet

Doel

De kinderen leren dat wetten er zijn om het leven goed te maken, niet om mensen te hinderen.

Toelichting

Jezus is tijdens zijn leven op aarde regelmatig in discussie met de Schriftgeleerden en Farizeeën. Zij kenden de wet van Mozes goed en werkten die voor de mensen uit. Bij het gebod 'houd de sabbat in ere' hadden zij leefregels gemaakt. Twee voorbeelden die ik las: Je mocht op sabbat niet verder reizen dan 900 meter. Dan kun je dus geen handeldrijven in het volgende dorp en nam je rust op Gods heilige dag. Ook hadden ze bepaald dat je op sabbat geen vlo mocht doodslaan (dat is werken, want die springt weg). Wel een luis, want blijft stil zitten. Het eerste voorbeeld helpt je om God te dienen, maar het tweede...

De Farizeeën hebben kritiek op Jezus' leerlingen die aren plukken, de graankorrels eruit wrijven en die eten. Dat is werken op de sabbat. Jezus legt uit dat zij honger hadden en genoten van wat God had laten groeien. Hij wil zich best aan de gewoonten houden, maar niet ten koste van alles. Er zijn uitzonderingen, want Gods liefde gaat boven alles. David kreeg, toen hij niets te eten had op de vlucht voor Saul, de toonbroden uit Gods heiligdom. Zo hielp God hem, maar het mocht niet. Regels zijn goed, maar gebruik ze waarvoor ze bedoeld zijn, om te helpen. Nood breekt wet.

Titel van het ONDERBOUW-verhaal: De discipelen hebben honger

Richtlijnen: Vertel aan de jongste kinderen dat de leerlingen van Jezus honger hebben op de sabbat. Dan kun je niets kopen en mag je niet werken. Ze plukken wat aren (net zoals wij bijvoorbeeld bramen plukken op een fietstochtje op zondag) en eten die lekker op. De joodse geleerden vinden dat niet goed. Dat is werken op sabbat en dus verboden. Jezus zegt: Ik vind het goed, want de Here God wil dat we op sabbat genieten van wat Hij heeft geschapen. Dat we Hem eren (op zondag naar de kerk gaan), extra aan andere mensen denken (op visite gaan bij familie of zieke mensen) en genieten van zijn mooie wereld (wandelen, spelen in je tuin).

Titel van het MIDDENBOUW-verhaal: Helpen is belangrijker dan de regel

Richtlijnen: Vraag aan de kinderen of je door rood mag rijden. Nee, maar een ziekenauto met zwaailicht en sirene wel, want de gewonde moet snel naar het ziekenhuis. Mag je de ruit in de deur van de burens inslaan? Nee, maar als je buurvrouw erg gevallen is, ze kan niet opstaan en niemand de sleutel heeft, dan moet het om haar te helpen. Het probleem oplossen en iets goeds doen voor een ander is dan belangrijker dan de regel.

De leerlingen van Jezus doen iets dat volgens de regels van de Farizeeën (zie toelichting) niet mag. Aren plukken en fijnmalen om te eten is werken en werken mag niet op de sabbat. Jezus legt uit dat regels een bedoeling hebben. Jezus zegt: Ik vind het goed, want de Here God wil dat we op sabbat genieten van wat Hij heeft geschapen. Dat we Hem eren (voor ons: zondag naar de kerk), extra aan andere mensen denken (op visite gaan bij familie of zieke mensen) en genieten van zijn mooie wereld (wandelen, spelen in je tuin). De regels moeten helpen om dat te doen. Als mijn leerlingen honger hebben en wat graankorrels eten, waarvoor ze God bedanken, is dat niet werken op de sabbat. God is blij dat hun probleem is opgelost.

Titel van het BOVENBOUW-verhaal: Nood breekt wet

Richtlijnen: Laat de jongeren situaties verzinnen waarin een bepaalde regel niet geldt (zie voor suggesties de middenbouw). Hebben ze zelf wel eens voor de keuze gestaan iets te doen dat niet mag, omdat ze daarvoor een heel goede reden hadden?

Lees samen het korte bijbelgedeelte. Wat vinden de jongeren van de leerlingen van Jezus die wat aren fijnmalen en de graankorrels opeten, omdat ze honger hebben? Is dat een reden om tegen de Farizeeën in te gaan? Jezus zegt: zij hebben de bedoeling van Gods wet niet goed begrepen (zie de leefregels uit de toelichting). God wil dat mensen dicht bij Hem en in liefde tot elkaar leven. Daar wil Gods wet bij helpen. Je moet dus gehoorzaam zijn, maar ook goed blijven nadenken.

Als afsluiting kun je de jongeren vragen welke regel zij echt belangrijk vinden. Geldt die altijd of zijn er uitzonderingen? Je kunt zelf ook het nut van een regel, die zij niets vinden, proberen uit te leggen.

Extra bijbelgedeelte: 1 Samuël 21:1-6

(David krijgt van Abjatar de toonbroden als voedsel voor onderweg. De geschiedenis waarnaar Jezus in zijn antwoord aan de Farizeeën verwijst.)

Auteur: DW

Achtergrondinformatie

Bij het Bijbelgedeelte

Wat is er tot dit moment allemaal gebeurd? Jezus roept direct na zijn doop uit dat het Koninkrijk van God nabij is gekomen. Koninkrijk; dat wil zeggen dat de verhoudingen op aarde anders worden als de Here God alles in allen is. Dan vinden er bevrijdingen en genezingen plaats. Vier worden expliciet genoemd. Bevrijding van een demon; dat is bevrijding van een macht die van binnenuit heerst. Van koorts, die van buitenaf iemand overvalt. De aangedane hand en het verlamde lichaam. In de synagoge, in huis, in de stad en thuis vinden deze genezingen en bevrijdingen plaats. Het gaat dus om de hele mens, geestelijk en lichamelijk in Gods licht. Ik denk aan het gebod om God lief te hebben met heel je hart, je ziel, je verstand en je kracht. Na deze genezing komt de onderlinge omgang, de leefwijze aan de orde. Zelfs een zondaar wordt geroepen en het vasten komt in ander licht. Nu is de sabbat aan de orde. De laatste twee zinnen zijn doorslaggevend. Jezus blijkt Heer van de sabbat te zijn en de sabbat is gegeven aan de mens. Een dag van rust, om te leven voor Gods aangezicht en met elkaar! In die zin al een voorafschaduwing van wat het betekent als de Here God alles in allen zal blijken te zijn. Dat is in Jezus al onmiskenbaar en onomkeerbaar begonnen!

Vers voor vers

- Vs. 23v Hier lijkt het geen toevalligheid, maar opzet om de korenaren te plukken. De kritische vraag van de Farizeeën is niet onbegrijpelijk. De sabbat is misschien wel het belangrijkste gebod. Het is ook het eerste gebod dat de mens na te zijn geschapen heeft ontvangen. Tomas Sjödin geeft in zijn boek 'leven vanuit rust' aan, hoe de mens mocht beginnen vanuit die rustdag te leven in de gemeenschap met God. Werk is dan zelf iets aan de schepping willen toevoegen of afdoen. Het is als met een gebouw waarbij één steen verschuiven ertoe kan leiden dat alles in elkaar valt.
- Vs. 25v De Here Jezus wil de sabbat niet afschaffen of uithollen. Integendeel. Als Hij sterft is Hij op de sabbat in het graf. De dag na de sabbat – is dat nou de eerste of juist de achtste? – blijkt Hij de Opgestane te zijn. De sabbat is vervuld; dat is hier al aan de orde. Met zijn komst is het Koninkrijk van God nabijgekomen. Hij geeft hieraan hoe Hij de 'Zoon' van David is. David maakte in feite zijn mensen tot priesters. Dat doet de Here Jezus hier ook met zijn discipelen.
- Vs. 27v De sabbat is misschien wel het belangrijkste gebod. Het is een monument in de tijd. Toen de Joden alles werd ontnomen, door Romeinen, door de Inquisitie, door pogroms, door de vernietiging in de Tweede Wereldoorlog raakten zij bijna al hun voorwerpen kwijt. Maar de sabbat kon niemand hen ontnemen. Dat is tijd die de Here God geeft om te beseffen dat je met Hem mag leven, tot zijn eer en zo met elkaar. De Here Jezus is Heer van de sabbat. Hij is van die nabijheid het teken bij uitstek. Hij is het Zelf, die rust en die nabijheid waardoor er nieuw leven mogelijk is. Wie dat ziet is bevrijd. Zoals de zieken en beschadigde mensen die hier voorafgaand werden genoemd. De sabbat – als dag van ophouden weten – is er juist voor hen en Jezus als hun Redder is nabij, Hij is de Heer van die dag, die als laatste dag van de schepping, kroon van die schepping is. Einde en nieuw begin.

Auteur: GJK

Liederen

Psalm 16: 1 en 3

Gezang 168

Lied 531

Daar komt nooit een einde aan

Zingen maakt blij

Omdat U groot bent

God heeft een plan

(=Gezang 47 LvdK)

Hemelhoog 572

Hemelhoog 625

Hemelhoog 658

Hemelhoog 675

Auteur: PZ

De discipelen hebben honger

Inleiding

Er was eens een klein meisje dat ging fietsen met haar vader. Ze fietsten langs een lang kanaal, onder de eikenbomen. Ze fietsten op het kleine smalle fietspad. Papa voorop, het meisje achter hem aan. Haar papa wist de weg. Naast het fietspad was een zandpad. Soms konden ze de afdrukken van een paard zien in het zand. Af en toe was het tijd voor pauze. Ze namen een slokje drinken en keken om zich heen. Opeens, sprong het meisje op. 'Oh, papa! Kijk nou toch.' Het meisje pakte haar papa's hand vast en trok hem naar de bosjes. Daar, tussen de blaadjes en doornen, allemaal bramen. Sappig, donkerpaarse bramen. 'Die zien er lekker uit zeg. Jammer dat het zondag is he, papa. Anders konden we een paar plukken. Van God mogen we niet werken op zondag'. Papa keek naar zijn dochter. 'Ik zal je eens een verhaal uit de Bijbel vertellen, lieverd. Een verhaal over Jezus die aren ging rapen, op zondag.'

Bijbelverhaal

Jezus liep met zijn vrienden door een korenveld. Het was zondag. De vrienden van Jezus begonnen graan te plukken. Toen was daar een Farizeeër. Een Farizeeër is iemand die alle regels van God heel goed kent. Maar deze mensen hadden er ook regels bij bedacht. Ze zeiden tegen Jezus en zijn vrienden: Hé, jullie mogen niet het graan plukken. Dat is werken! En het is zondag! Dat is de Heilige dag van onze God!

Maar Jezus legt uit dat zijn vrienden honger hebben. En in het korenveld zien ze alle lekkere dingen die God heeft gemaakt. God laat het koren groeien. De vrienden van Jezus zien het en willen het zo graag eten. Van Jezus mogen ze genieten. Dat betekent dat ze van het lekkere graan mogen eten. Het graan dat God zelf heeft laten groeien! Het is goed om te rusten op zondag. Maar als je honger hebt, moet je toch eten. Als je dat heerlijke graan van God ziet, dan mag je dat best eten, ook op zondag.

Afsluiting

'Weet je lieverd. Van God mogen we niet werken op zondag. Het is goed om één dan in de week te rusten. Dan heb je weer genoeg energie om naar school te gaan. Of om te gaan werken. We mogen dus nu niet naar de winkel fietsen om lekkere koekjes te halen. Want dan moet iemand anders voor ons werken in de winkel. Maar we mogen wel samen door de bosjes kruipen om die heerlijke, sappige bramen te plukken. Kom! Dan gaan we lekker snoepen. En genieten van de bramen, die God heeft gemaakt. En zullen we dankjewel tegen God zeggen? Voor de heerlijke bramen?'

Auteur: LNZ

(We hebben bij de onderbouw geen onderscheid gemaakt tussen sabbat en zondag. Het gaat om de rustdag die na de opstanding van Jezus in de christelijke kerk is gevierd op de zondag. Deze boodschap willen we aan de jongste kinderen leren – hoofdredactie DW)

Helpen is belangrijker dan de regel

Intro

Mag je door rood rijden? (Ik ga er even vanuit dat er 'nee' wordt gezegd.)

Maar... een ambulance dan, mag die dat wel? (Ik gok: 'ja'.)

Stel je voor: je loopt rustig over de stoep voor je huis en dan zie je opeens de blinkende, net gepoetste ruiten van je buurvrouw. Mag je die kapot maken?

Maar stel dat je even goed naar binnen kijkt en dan de buurvrouw op de grond ziet liggen. Ze is hard gevallen en kan niet overeind komen. Je wilt naar binnen gaan om te helpen, maar je hebt geen sleutel. Mag je dan het raam wel kapotslaan?

In allebei die situaties vinden we iemand helpen dus belangrijker dan de regels. Daar gaat het verhaal van vandaag over. Want Jezus is het niet eens met de Farizeeërs, die zich helemaal pietje precies aan de regels houden en willen dat iedereen om hen heen dat ook doet. Van een Farizeeër had die ambulance dan ook niet door rood mogen rijden. Of die ruit mogen inslaan. Ze houden zich aan de regels, maar denken jullie dat het ook echt goed is dat ze dat doen?

Bijbelverhaal

Jezus loopt met zijn leerlingen door de graanvelden door. Het is sabbat. Dat is een joodse feestdag, elke zaterdag en daarop mag je niet werken. Zo kun je de hele dag aan God denken en Hem eren, andere mensen helpen en van Gods schepping genieten. Jezus en zijn leerlingen doen dat laatste en hadden besloten om een stukje te wandelen.

Alleen hebben ze al een eind gelopen en zijn de leerlingen moe.

'Hoeveel verder gaan we nog?', vraagt de een.

'Mijn voeten doen pijn', zegt de ander.

'Ik heb eigenlijk best wel honger, onderhand,' zegt een derde.

En met dat laatste is elke leerling het eens, maar niemand heeft eten meegenomen. Ze knikken allemaal en lopen nog een tijdje met rammelende maag door, maar dan heeft iemand een idee.

'We lopen langs een graanveld! We kunnen gewoon graan plukken en dat opeten!'

Er wordt blij geknikt, maar iemand zegt: 'Het is wel sabbat, hè? We mogen niet werken.'

Een leerling antwoordt: 'Het is niet werken... toch? We willen gewoon wat eten?'

Jezus besluit zich ermee te bemoeien en zegt: 'Het is prima. Je kunt gewoon wat graan plukken.'

En op weg gaan de leerlingen, de graanvelden in. Jezus heeft niet zo'n honger en wacht op de weg op hen.

Alleen dan komen twee mannen de hoek van het graanveld omlopen. Het zijn Farizeeërs, de joden die zich heel precies aan alle regels willen houden.

Farizeeërs vinden Jezus niet zo aardig en deze twee hadden Jezus en zijn leerlingen deze hele wandeling stiekem in de gaten gehouden. Ze hoopten dat ze Jezus en zijn leerlingen die dag konden betrappen op iets dat niet mag en ja hoor, het is gelukt: zijn leerlingen zijn graan aan het plukken. Dat is werken en dat mag niet! De Farizeeën kijken dan ook flink tevreden als de een tegen Jezus zegt: 'Kijk nou toch. Je leerlingen zijn aan het werken. Waarom doen ze iets op sabbat dat niet mag?'

De Farizeeën glimlachen naar elkaar: nu hebben ze het voor elkaar! Maar Jezus lijkt helemaal niet geschrokken en zegt: 'Jullie kennen de Bijbel toch zo goed? Hebben jullie dan nooit het verhaal gelezen over toen David op de vlucht was? David en zijn mannen vluchtten voor koning Saul, want koning Saul wilde David dood maken. Ze hadden geen eten bij zich en hadden heel erg honger. Maar toen kwamen ze lang een tempel voor God. Zoals in alle tempels lagen daar de toonbroden, broden die niet gegeten mogen worden. Maar David nam ze mee en hij en zijn mannen aten de broden op. Was God toen boos? Nee, want David en zijn mannen hadden het brood nodig, omdat ze honger hadden.'

Jezus kijkt allebei de Farizeeën aan en zegt dan nog:

'De sabbat is er om God te prijzen, en om uit te rusten.

De regel over niet op sabbat werken is er om de mensen te helpen zich aan de sabbat te houden, want de sabbat is gewoon fijn. Maar als je honger hebt, dan geniet je niet van de sabbat. Als je even wat graan plukt, is dat probleem opgelost, net zoals toen David de broden uit de tempel pakte. God is daar dan niet boos over, maar Hij is blij dat het probleem is opgelost. Er is dus niks mis mee dat mijn leerlingen wat graan eten.'

De Farizeeën lopen chagrijnig weg. Bah, weer mislukt.

Slot

Jezus vindt dat regels er zijn om mensen te helpen. Als de regels tegenhouden dat je iemand helpt, kun je ze negeren. De Farizeeën denken dat je je altijd aan de regels moet houden. Met wie ben jij het eens?

Auteur: RvR

Nood breekt wet

Inleiding

We hebben allemaal te maken met regels. Met regels op school, regels thuis, verkeersregels, de wet van het land, en de wet van God. En, als ik dit schrijf... coronaregels! Ik hoop dat dát voorbij is als jullie dit verhaal te horen krijgen. Maar ik schrijf het nu aan het begin van de herfst. Steeds meer mensen raken besmet met corona, en er zijn nét nieuwe regels bij gekomen. Nou, we houden ons er maar aan, het is belangrijk!

Regels zijn goed. Ze voorkomen dat het een chaos wordt in de klas. Ze zorgen dat er geen ongelukken gebeuren in het verkeer. Of, met de coronaregels, proberen we te voorkomen dat veel mensen ziek worden.

Maar soms zijn regels lastig. Voor jou misschien, thuis of op school, omdat je het niet leuk vindt om je eraan te houden. Maar dat bedoel ik niet. Soms zijn ze lastig, omdat je je er niet aan kunt houden. Een voorbeeld? In de Bijbel staat dat je niet mag liegen. Je moet de waarheid spreken. Maar wat denk je, in de Tweede Wereldoorlog? De Joden werden gevangengenomen en naar kampen gebracht door de Duitsers, die ons land bezet hadden. Er waren mensen, die Joden in hun huis of boerderij verstopten. Als er dan naar gevraagd werd, 'Help jij soms ook Joden, om uit handen van de Duitsers te blijven?', dan spraken ze echt niet de waarheid, hoor! Dat had hun, en de Joden die ze verstopten, het leven gekost.

Nog een voorbeeld. Ik ken het verhaal van een jongen, die als vluchteling uit Armenië, een land dicht bij Turkije, naar Nederland was gekomen. Toen hij ouder was, studeerde hij om arts te worden. Op een dag was hij mee op de ambulance. Bij de patiënt aangekomen, was die er inmiddels zo slecht aan toe, dat hij de deur niet meer open kon doen. En hij woonde alleen. Niemand had een sleutel. Met een ferme trap trapte de student uit Armenië de deur van het huis in, om de man te kunnen helpen. Zelf zei hij later lachend: 'De mensen op straat zullen wel gedacht hebben... weer zo'n criminele allochtoon die bij een ander de deur intrapt!' Maar in dit geval mocht het. Het was de enige manier om de zieke man te helpen.

Bijbelverhaal

In de tijd van Jezus kende het volk Israël ook veel regels. Ze kenden de Tien Geboden, en alle regels en wetten die Mozes lang geleden op papier had gezet. Maar de geestelijk leiders, zeg maar de dominees en ouderlingen (Farizeeën heetten ze), hadden er allerlei regeltjes bij bedacht. Daarover gaat dit verhaal. Lees je mee, uit de bijbel?

Eens liep hij, Jezus, op een sabbat tussen de korenvelden door. Zijn leerlingen gingen de velden in en begonnen aren te plukken. 'Kijk eens!' zeiden de Farizeeën tegen hem. 'Waarom doen ze iets dat op sabbat niet mag?' Maar Jezus antwoordde: 'Hebt u dan nooit gelezen wat David deed toen hij en zijn vrienden gebrek leden en honger hadden? David ging het huis van God binnen, en at van de toonbroden, waarvan alleen de priesters mogen eten. En hij gaf ze ook aan zijn mannen te eten.' En Jezus zei daarbij: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; en dus is de Mensenzoon ook heer en meester over de sabbat.'

Hebben jullie begrepen wat hier gebeurt? Jezus loopt met zijn leerlingen tussen de akkers door. Het is sabbat, rustdag. Net als bij ons de zondag. De leerlingen van Jezus hebben honger en plukken wat aren van een akker. Tarwe misschien, of gerst. In hun handen wrijven ze de korrels uit de aren, en eten ze op. Maar kijk, daar zijn een paar Farizeeën in de buurt. Zij zien wat er gebeurt, en zijn er als de kippen bij. Hoe kan die Jezus dát nu toelaten? Hij ziet toch wat er gebeurt? Ze spreken Jezus erop aan. 'Zeg, ziet U wel wat die leerlingen van U doen! Ze plukken aren, dat is werken! Dat mag niet op sabbat!'. Jezus kijkt hen aan. Rustig begint Hij tegen hen te praten. 'Weten jullie wel, wat de grote koning David vroeger heeft gedaan, toen hij met zijn mannen op de vlucht waren voor Saul? Ook zij hadden honger, en niets te eten. Toen ze bij de tabernakel, de tent van God, kwamen, hebben ze daar van de geheiligde broden gegeten. Dat mocht helemaal niet! Daar mochten alleen de priesters van eten.' Begrijp je, wat Jezus hiermee wil zeggen? Soms zijn er dingen belangrijker dan de regels. Zoals in de voorbeelden waarmee we begonnen. Zo was het ook bij David. Hij en zijn mannen móesten iets eten, en het enige wat er was, waren die broden. Normaal gesproken hadden ze er echt niet aan mogen komen, maar nu kon het niet anders.

Dan zegt Jezus nog iets. Misschien vond je dat een lastige zin, toen we het net lazen. 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; en dus is de Mensenzoon ook heer en meester over de sabbat.' Wat bedoelt Jezus daarmee? Ik zal het proberen uit te leggen. De sabbat is er voor de mens, en niet andersom. Dat betekent: Het belangrijkste van deze rustdag is niet, dat die dag perfect verloopt, volgens alle regels die de mensen daarbij hebben gekregen en bedacht. Néé, het belangrijkste van de rustdag is, dat God die aan de mensen heeft gegeven, omdat het goed voor hen is. Zodat er een dag is, waarop we tijd hebben voor God, en tijd voor elkaar. Zo heeft God het bedoeld, niet als een dag waarop we druk zijn om ons aan allerlei regeltjes te houden. Jezus zegt ook nog: 'De Mensenzoon, (dat is Jezus zelf) is heer en meester over de sabbat. Eigenlijk zegt hij: 'Ik, Jezus, ben belangrijker dan de sabbat.'

lees verder op de volgende bladzijde

Het is belangrijker dat je die dag (en alle andere dagen) leeft zoals God het heeft bedoeld, dan dat je je keurig aan allerlei strakke regeltjes houdt.

En soms, zoals bij David, of bij de leerlingen van Jezus, die honger hadden, zijn andere dingen belangrijker dan regels.

Regels zijn er niet voor niets. Het is goed dat we weten waar we ons aan moeten houden. Het is ook belangrijk om je aan de regels te houden. Maar soms zijn andere dingen belangrijker. Denk daar maar eens met elkaar over na.

Welke regels vind jij belangrijk? Maar kun je ook een situatie bedenken, waarin die regel misschien niet geldt?

Misschien ken je wel de armbandjes, met daarop vier letters: WWJD. What would Jesus do? Wat zou Jezus hebben gedaan? Jezus handelde uit liefde voor alle mensen. Als je je dat steeds afvraagt, wat zou Jezus hebben gedaan, dan doe je het goede. Ook als dat niet volgens de regels is!

Auteur: MvdB